

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს

სკოპინგის დასკვნა N22

20.07.2018

საერთო მონაცემები:

საქმიანობის დასახელება: თბილისი-მახინჯაურის მთავარი სარკინიგზო მაგისტრალის მოდერნიზაცია - სადგურ „მოლითსა“ და მე-8 გვირაბის დასავლეთ პორტალს შორის არსებული მონაკვეთის პროექტში შეტანილი ცვლილებები.

საქმიანობის განმახორციელებელის დასახელება და მისამართი: სს საქართველოს რკინიგზა; თბილისი, თამარ მეფის გამზირი N 15;

საქმიანობის განხორციელების ადგილი: ხარაგაულის მუნიციპალიტეტი, სოფელი მოლითი;

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 11.06.2018

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: შპს „გამა კონსალტინგი“

ძირითადი საპროექტო მონაცემები

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში სს „საქართველოს რკინიგზის“ მიერ წარმოდგენილია ხარაგაულის მუნიციპალიტეტში, სოფელ მოლითში თბილისი-მახინჯაურის მთავარი სარკინიგზო მაგისტრალის მოდერნიზაცია- სადგურ „მოლითსა“ და მე-8 გვირაბის დასავლეთ პორტალს შორის არსებული მონაკვეთის პროექტში შეტანილი ცვლილებების პროექტის სკოპინგის ანგარიში.

აღნიშნულ პროექტზე გაცემულია საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს 2014 წლის 5 მარტის N11 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა (მინისტრის ბრძანება No-133; 07.03.2014).

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, საპროექტო ცვლილებების საწყისი წერტილია, სადგურ „მოლითიდან“ დაახლოებით 250-300 მ-ის დაცილებით (დასავლეთით), სადაც არსებული მრუდის შემცირების მიზნით დაგეგმილია ფერდობის ჩამოჭრა.

საპროექტო სარკინიგზო ხაზი პარალელურად მიუყვება არსებულ დერეფანს ზედა ნიშნულზე, სადაც დაწყებულია ვაკისის ამაღლება და დაახლოებით 900 მეტრის შემდეგ რკინაბეტონის კონსტრუქციის ხიდით გადაკვეთს მდ. ჩხერიმელას.

სოფ. ნაბომირის ტერიტორიაზე ახალი სარკინიგზო ხაზი კვეთს შიდა სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის საავტომობილო გზას (ხარაგაული-ჩუმათელეთი), სადაც მიმდინარეობს გზაგამტარის მშენებლობა. სოფ. ნაბომირის (სოფ. ანეულა) ტერიტორიაზე სარკინიგზო ხაზი გაივლის საცხოვრებელი ზონის ფარგლებში, სადაც დაგეგმილია რამოდენიმე საცხოვრებელი სახლის და საკარმიდამო ნაკვეთების შესყიდვა, ხოლო სარკინიგზო ხაზის და დარჩენილ საცხოვრებელ ზონას შორის მოეწყობა ხმაურდამცავი ნაგებობები. უახლოესი საცხოვრებელი სახლები საპროექტო მაგისტრალიდან დაცილებული იქნება 60-70 მ-ით.

სოფ. ნაბოძირის ჩრდილოეთით დაიგეგმა მე-7 გვირაბის დასავლეთი პორტალის მოწყობა, რომლის გამოსასვლელი პორტალი განთავსებულია მდ. ჩხერიმელას მარჯვენა სანაპიროზე. საპროექტო ცვლილებების მიხედვით გაიზარდა მე-7 გვირაბის სიგრძე (ნაცვლად დაგეგმილი 1095 მ-სა გვირაბის სიგრძე შეადგენს 2190 მ), შესაბამისად გაზრდილია ე.წ. მარყუჟის რადიუსიც, რაც მნიშვნელოვანია შემადგენლობების მოძრაობის უსაფრთხოების უზრუნველყოფისათვის. მე-7 გვირაბის გამოსასვლელი პორტალი გადაკვეთს (ქვევიდან) არსებულ სარკინიგზო ხაზს, მოსალოდნელი რისკების თავიდან აცილების მიზნით, საპროექტო ცვლილებების მიხედვით ნიშნულის სხვაობა გაიზარდა 3 მ-დან 10 მ-მდე.

აღნიშნულ სკოპინგის ანგარიშთან დაკავშირებით 2018 წლის 2 ივლისს ხარაგაულის მუნიციპალიტეტში, სოფ. მოლითის ადმინისტრაციულ შენობაში გამართულ საჯარო განხილვაზე გამოითქვა მოსაზრებები სოფ. მოლითის რკინიგზის სადგურის რეაბილიტაციასთან დაკავშირებით (როგორც მოსახლეობის მხრიდან აღინიშნა მინიჭებული აქვს კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლის სტატუსი), მდ. ჩხერიმელას ავტომანქანების რეცხვით გამოწვეული დაბინძურებისა და ასევე სოფ. მოლითის შიდასახელმწიფოებრივი გზების მძიმე ტექნიკით დაზიანებების შესახებ. სოფელ მოლითის წარმომადგენლის მიერ აღინიშნა, რომ რამდენადაც მისთვის ცნობილია აღნიშნული საკითხები მწვავე პრობლემად დგას მოსახლეობისათვის, თუმცა როგორც განხილვაზე გამოიკვეთა სოფელ მოლითის არსებული რკინიგზის გადატანა/რესტავრაციის საკითხი არ არის დაზუსტებული, შესაბამისად სკოპინგის ანგარიშში მოცემული არ არის აღნიშნული ინფორმაცია.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად შესწავლილ იქნა საპროექტო ტერიტორია. ჩატარებული სამუშაოების შედეგად მოხდა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების იდენტიფიცირება.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზშ-ს ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზშ-ს პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებების ასახვის საშუალებები.

გზშ-ს ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. **გზშ-ს ანგარიშში უნდა მოიცავდეს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მე-3 ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
2. **გზშ-ს ანგარიშს უნდა დაერთოს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მე-4 ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
3. **გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი** უნდა იყოს სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზშ-ს პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;

4. გზმ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:

- პროექტის საჭიროების დასაბუთება;
- პროექტის აღწერა;
- საპროექტო რკინიგზის ინფრასტრუქტურის ობიექტების აღწერა;
- საპროექტო რკინიგზის ძირითადი ტექნიკური პარამეტრები;
- საპროექტო რკინიგზის შემადგენელი ობიექტების, სანაყაროებისა და სამშენებლო ბანაკის shp ფაილები.
- სარკინიგზო ხიდების და მათი დამხმარე ნაგებობების მშენებლობასთან დაკავშირებული საკითხები;
- ბეტონის სამუშაოების, ფუნდამენტებისა და ხიდის სტრუქტურული მოწყობის შესახებ ინფორმაცია;
- გასასვლელების, წყალსარინი არხების მოწყობის, პროფილირების და განივი დრენაჟის მიწების მოწყობის შესახებ ინფორმაცია.
- ფეხით მოსიარულეთა და ცხოველთა გადასასვლელების მოწყობა;
- საპროექტო რკინიგზის ძირითადი ინფრასტრუქტურის დაშორება მოსახლეობასთან კონკრეტული მანძილების მითითებით, ასევე ზედაპირული წყლების ობიექტიდან დაშორება;

4.1 სამშენებლო სამუშაოების განხორციელების შესახებ ინფორმაცია კერძოდ:

- მისასვლელი გზის საჭიროებისა და აღნიშნული გზებს მშენებლობასთან დაკავშირებული საკითხები;
- მცენარეული და ნიადაგის საფარის მოხსნის სამუშაოების, გრუნტის სამუშაოების და სარეკულტივაციო სამუშაოების შესახებ დეტალური ინფორმაცია („ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენებისა და რეკულტივაციის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნათა დაცვით);
- საპროექტო რკინიგზის მშენებლობაზე დასაქმებული ადამიანების საერთო რაოდენობა მათ შორის დასაქმებულთა ადგილობრივების წილი;
- მშენებლობისათვის საჭირო ინერტული მასალების მოპოვების საკითხები;
- როგორ იგეგმება სამშენებლო ნედლეულის წარმოების საკითხები.
- საპროექტო რკინიგზის მშენებლობაში გამოყენებული ტექნიკის ჩამონათვალი და რაოდენობა;
- სად იგეგმება მშენებლობაში გამოყენებისთვის ფუჭი ქანების დროებითი და საბოლოო განთავსება. კერძოდ, ფუჭი ქანების განთავსების (სანაყაროების) ადგილმდებარეობის კოორდინატები და შესაბამისი საპროექტო დოკუმენტაცია;

4.2 ძირითადი სამშენებლო ბანაკის განთავსების შესახებ ინფორმაცია მათ შორის:

- სამშენებლო ბანაკის გენ-გეგმა;
- ბანაკის განთავსების ადგილის კოორდინატები და მისი ფართობი;
- როგორ მოხდება სამშენებლო ბანაკის სასმელ-სამეურნეო და ტექნიკური წყალმომარაგება, ტერიტორიაზე არსებობს თუ არა წყლის სამარაგო რეზერვუარი;
- როგორ გადაწყდება ბანაკზე წარმოქმნილი ჩამდინარე წყლების მართვის საკითხი: ტერიტორიაზე გათვალისწინებული საასენიზაციო ორმოს ტევადობა; საწარმოო ჩამდინარე წყლებისთვის არსებობს თუ არა სასედიმენტაციო გუბურები; ძირითად სამშენებლო ბანაკზე გათვალისწინებული საწვავის შესანახი რეზერვუარის ტიპი და ტევადობა;
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროცესში მოსალოდნელი ნარჩენების შესახებ მონაცემები;

4.3 საპროექტო დერეფანში ჩატარებული გეოლოგიური კვლევის ანგარიში, რომელიც უნდა მოიცავდეს:

- საპროექტო უბნის გეოლოგიური აგებულება;
- რეგიონის ზოგად გეოლოგიური რუკა;
- რელიეფი (გეომორფოლოგია);
- საპროექტო დერეფნის საინჟინრო-გეოლოგიური რუკა, საინჟინრო-გეოლოგიური ჭრილები;
- საპროექტო რაიონის გეომორფოლოგიური, გეოლოგიური, ჰიდროგეოლოგიური, სეისმური და ტექტონიკური პირობების აღწერა;
- საინჟინრო-გეოლოგიური პირობები (მათ შორის საპროექტო ტერიტორიის სივრცეში არსებული საშიში გეოლოგიური პროცესების აღწერა);
- მშენებლობის დაწყებამდე საპროექტო დერეფანში ჩასატარებელი დეტალური საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევების სამუშაო პროგრამა (ჭაბურღილების რაოდენობა, ადგილმდებარეობა, ლაბორატორიული კვლევები გრუნტების ლაბორატორიული კვლევის შედეგები და ა.შ.);
- საპროექტო დერეფანში ჩატარებული საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევის შედეგები. მათ შორის ყურადღება უნდა გამახვილდეს საპროექტო დერეფანში საშიში გეოდინამიკური პროცესების (მეწყერი, ეროზია) განვითარების თვალსაზრისით რთული უბნების ადგილმდებარეობებსა და აღწერაზე. მოცემული უნდა იყოს გასატარებელი პრევენციული ღონისძიებები;
- გეოლოგიური კვლევის შედეგების გათვალისწინებით შემუშავებული დასკვნები და რეკომენდაციები;

4.4 ჰიდროლოგიური კვლევის ანგარიში, რომელიც უნდა მოიცავდეს შემდეგს:

- მდინარე ჩხერიმელას ჰიდროლოგია;
- დეტალურ ინფორმაციას მაქსიმალურ ჩამონადენზე, მინიმალურ ჩამონადენზე, მყარ ნატანზე;
- ეროზიული პროცესების შესახებ ინფორმაციას და საჭიროების შემთხვევაში ეროზიის საწინააღმდეგო ღონისძიებებს კალაპოტური პროცესების და ნაპირსამაგრი სამუშაოების შესახებ;

4.5 ბიოლოგიური გარემო: საპროექტო ტერიტორიის ფლორისა და მცენარეული საფარის დეტალური აღწერა; საქართველოს იშვიათი და წითელი ნუსხის სახეობები, რომლებიც გვხვდება დაგეგმილ საპროექტო დერეფანში; ხმელეთის ფაუნა; საპროექტო დერეფანში გავრცელებული საქართველოს წითელ ნუსხაში შეტანილი ცხოველთა სახეობები; საკვლევი არეალი და საველე კვლევის მეთოდები, სენსიტიური ადგილები, საველე კვლევის შედეგები;

5. პროექტის განხორციელების შედეგად გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის:

- ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე, ემისიები სამშენებლო ტექნიკის მუშაობისას;
- ხმაურის გავრცელება და მოსალოდნელი ზემოქმედება მშენებლობის და ექსპლუატაციის ეტაპზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე გეოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება და საშიში გეოდინამიკური პროცესები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;

- საშიში გეოლოგიური პროცესების შესაძლო გააქტიურების განსაზღვრა საპროექტო ობიექტის მშენებლობა-ექსპლუატაციის პერიოდში, დამცავი ღონისძიებების მითითებით;
- ზემოქმედება მიწის ნაყოფიერ ფენაზე;
- ზემოქმედება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე და შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება ზედაპირულ წყლებზე, მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე, ზედაპირული წყლების დაბინძურების რისკი, შემარბილებელ ღონისძიებებთან ერთად;
- საპროექტო ტერიტორიაზე არსებულ მცენარეებზე, ზემოქმედების შემთხვევაში, ინფორმაცია ზემოქმედებას დაქვემდებარებული ხე-მცენარეების შესახებ სახეობების და რაოდენობის მითითებით. ზემოქმედება საქართველოს კანონმდებლობითა და საერთაშორისო ხელშეკრულებებით დაცულ სახეობებზე და ჰაბიტატებზე. ამ ზემოქმედების თავიდან აცილებაზე და საკომპენსაციო ღონისძიებებზე, მათ შორის, საჭიროების შემთხვევაში ჰაბიტატის აღდგენის ღონისძიებებზე.
- სათანადო კვლევაზე დაყრდნობით მომზადებული ინფორმაცია, უშუალოდ პროექტის გავლენის ზონაში არსებულ ცხოველებზე (განსაკუთრებული ყურადღება გამახვილდეს საერთაშორისო ხელშეკრულებებით და საქართველოს "წითელ ნუსხით" დაცულ სახეობებზე), მათ შორის წყალზე დამოკიდებულ ცხოველებზე, მათზე შესაძლო ზემოქმედებაზე, ამ ზემოქმედების თავიდან აცილებაზე და საჭიროების შემთხვევაში საკომპენსაციო ღონისძიებებზე. ზემოაღნიშნული კვლევის შედეგები;
- აისახოს სათანადო კვლევაზე დაყრდნობით მომზადებული დეტალური ინფორმაცია, პროექტის გავლენის ზონაში არსებულ მდ. ჩხერიმელას იქთიოფაუნაზე, მათზე შესაძლო ზემოქმედებაზე, ამ ზემოქმედების თავიდან აცილებაზე და საჭიროების შემთხვევაში საკომპენსაციო ღონისძიებებზე;
- ზემოაღნიშნული კვლევების შედეგების საფუძველზე, მონიტორინგის გეგმაში აისახოს, ბიომრავალფეროვნების ცალკეულ კომპონენტებზე ზემოქმედებაზე დაკვირვების საკითხი;
- ნარჩენების მართვის საკითხები, მათ შორის ნარჩენების მართვის გეგმა, ნარჩენების წარმოქმნით მოსალოდნელი ზემოქმედება;
- ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, მიწის საკუთრებასა და გამოყენებაზე, ბუნებრივი რესურსების შეზღუდვაზე, ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- საპროექტო ტერიტორიაზე არსებული კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების შესახებ ინფორმაცია და მათზე ზემოქმედების საკითხები (არსებობის შემთხვევაში);
- პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედებების შეჯამება;
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა;
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი მონიტორინგის გეგმა;
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების დეტალური გეგმა;
- სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მის მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება;
- გზშ-ის ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;
- საპროექტო რკინიგზის განთავსების ტერიტორიის სიტუაციური სქემა (შესაბამისი აღნიშვნებით).

6. გზშ-ს ანგარიშში ასევე წარმოდგენილი უნდა იყოს:

- საპროექტო რკინიგზის ინფრასტრუქტურული ობიექტების ძირითადი ტექნიკური პარამეტრები ერთიანი ცხრილის სახით.

- გზშ-ის ანგარიში აღწერილი უნდა იქნას 2014 წლის N11 ეკოლოგიური ექსპერტიზით გაცემული „სარკინიგზო ხაზის „ხაშური-ხარაგაული-ზესტაფონი“-ს მოდერნიზაციის პროექტის ფარგლებში დაგეგმილი ახალი სარკინიგზო ხაზის 17+100კმ-23+000კმ-იანი მონაკვეთის პროექტში შეტანილი ცვლილებებისა” და სკოპინგის ანგარიშით წარმოდგენილი “თბილისი-მახინჯაურის მთავარი სარკინიგზო მაგისტრალის (სადგური „მოლითის“ და საპროექტო მე-8 გვირაბის) მოდერნიზაციის პროექტით დაგეგმილი საქმიანობების შედარება/აღწერა. (სიტუაციური სქემის, დონეების, დამხმარე და არსებული ინფრასტრუქტურული ნაგებობების და GIS კოორდინატების მითითებით)
- აეროფოტო სურათზე (მაღალი გარჩევადობით) დატანილი საპროექტო არეალის სქემატური რუკა ბეჭდური და ელექტრონული ფორმით (A3 ფორმატი; Shape ფაილი WGS_1984_37N(38N) პროექციით), სადაც მოცემული იქნება საპროექტო რკინიგზის ინფრასტრუქტურული ობიექტები, არსებული და საპროექტო რკინიგზა, სამშენებლო ბანაკი, სამშენებლო მოედნები, სანაყაროს ტერიტორია (ასეთის საჭიროების შემთხვევაში);
- გზშ-ის ანგარიში წარმოდგენილი უნდა იქნეს წინამდებარე დასკვნით გათვალისწინებული სტრუქტურის შესაბამისად;
- გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იქნეს დეტალურად მოქმედი და საპროექტო რკინიგზის დაცვის ზონების შესახებ დეტალური ინფორმაცია.

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მისაღებად წარმოდგენილ გზშ-ს ანგარიშს თან უნდა ერთვოდეს სოფ. მოლითის რკინიგზის სადგურის შესახებ ინფორმაცია საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროდან. იმ შემთხვევაში, თუ არსებული რკინიგზის სადგური წარმოადგენს კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლს დაცული უნდა იქნას „კულტურული მემკვიდრეობის შესახებ“ საქართველოს კანონით დადგენილი კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ზონები და სამშენებლო სამუშაოები არ უნდა განხორციელდეს საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის სამინისტროსთან შეთანხმების გარეშე.

პროექტის დანართში წარმოდგენილი მთლიანი ფართობიდან (shp-ფაილი), „სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების დადგენის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2011 წლის 4 აგვისტოს №299 დადგენილებით დამტკიცებული სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების მიხედვით, 4461 კვ.მ. ფართობი მდებარეობს სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებულ ტყის ფონდში. კერძოდ, ხარაგაულის სატყეო უბნის მოლითის სატყეოში კვარტალი N46 (2138 კვ.მ.) და კვარტალი N47 (2323 კვ.მ.).

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში „საქართველოს რკინიგზის“ მიერ წარმოდგენილ ხარაგაულის მუნიციპალიტეტის, სოფელ მოლითში „თბილისი-მახინჯაურის მთავარი სარკინიგზო მაგისტრალის მოდერნიზაცია - სადგურ „მოლითისა“ და მე-8 გვირაბის დასავლეთ პორტალს შორის არსებული მონაკვეთის პროექტში შეტანილი ცვლილებების“ პროექტზე **სავალდებულოა გზშ-ის ანგარიში მომზადდეს** წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით

გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.